

Кривенко Юлія Василівна,
кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»

Адаховська Надія Сергіївна,
кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРАВО НА ВІРОСПОВІДАННЯ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ КОРОНО ВІРУСУ COVID-19

Право на свободу совісті і свободу віросповідання є одним з найважливіших особистих прав людини і громадянина в демократичному суспільстві.

Релігійні організації під час пандемії короно вірусу Covid-19, проявили себе активною частиною громадянського суспільства. Вони жваво і оперативно відреагували на критичну ситуацію, яка склалася в цілому ряді європейських країн (насамперед, в Італії, Німеччині, Іспанії, Великобританії).

В цій непростій ситуації релігійні організації спромоглися пожертвувати найважливішим – публічними богослужіннями, які і складають основу життя віруючих в будь-яких конфесіях і релігіях. Для більшості ця відмова стала випробуванням на міцність, оскільки відсутність спільних молитов наживо – це роз'єднання членів релігійних громад, припинення діяльності окремих парафій, а також позбавлення частини доходів.

Як відомо, не всі сфери життя людини можуть і повинні бути врегульовані законом. Правовий досвід показав, що такі сфери, як мораль, духовність, не можливо врегулювати на державному рівні. «Право може тільки стимулювати мораль, але не в змозі домагатися її силою, так як моральний вчинок за своєю природою є завжди акт свободи» [1]. І законодавець у таких умовах повинен забезпечити ефективне функціонування інститутів в галузі забезпечення свободи совісті та віросповідання [2].

Зокрема, у ст. 18. Загальної декларації прав людини від 10.12.1948 року зазначається, кожна людина має право на свободу думки, совісті і релігії; це право включає свободу змінювати свою релігію або переконання і свободу сповідувати свою релігію або переконання як одноособово, так і разом з іншими, прилюдним або приватним порядком в ученні, богослужінні і виконанні релігійних та ритуальних обрядів [3].

Право на свободу совісті та віросповідань сприймається багатьма особами як абсолютне і необмежене.

Межі законодавчого регулювання прав і свобод особи можуть розглядатися одночасно в декількох аспектах. З одного боку, зазначені межі визначають ступінь втручання держави в справи суспільства, а також в сферу приватних інтересів. З іншого боку, вони накладають ряд обмежень на можливі сценарії поведінки особистості і прописують необхідні суспільством зразки даних сценаріїв, що включають як дії, так і бездіяльності суб'єкта.

Дотримання даних прав людини і громадянина відображає основні тенденції часу, а саме необхідністю захисту прав і свобод інших осіб та пов'язано з небезпекою розповсюдження пандемії короно вірусу COVID-19, та носить вимушений характер.

17 березня після засідання Священного синоду ПЦУ оприлюднила практичні настанови для єпископату, духовенства і вірних Православної Церкви України у зв'язку з оголошеною пандемією особливо небезпечної коронавірусної хвороби (COVID-19).

Європейська комісія випустила рекомендації по боротьбі з вірусом 18 березня 2020 р них, зокрема, пропонувалося закрити релігійні об'єкти, включаючи церкви і припинити всі публічні релігійні заходи.

В розпал пандемії найвпливовіші церкви України за участю керівництва Міністерства охорони здоров'я (МОЗ) та представників Міністерства культури, молоді та спорту України озвучили свої рекомендації щодо заходів ,які необхідно вжити під час організації богослужінь і поточної релігійної діяльності:

- обмеження богослужінь, які передбачають присутність людей (більше 10), та по-можливості проводити їх в онлайн-режимі;
- рекомендувати віруючим не прикладатися до ікон на період карантину;
- дотримання дистанції мінімум 1,5-2 метри між віруючим і священиками;
- наявність у храмах антисептичних засобів;
- закликати віруючих на час карантину особливо пильно стежити за власним здоров'ям та за появи перших симптомів респіраторних захворювань одразу звертатися до лікаря.

З 5 червня Кабмін дозволив проведення релігійних заходів у приміщенні за умови перебування в храмі не більше однієї людини на 1,5 квадратних метра.

Оскільки служіння проводяться в спеціальних місцях, обмежених для присутності невизначеної кількості публіки, то і заходи щодо дотримання громадського порядку і безпеки людей покладаються на організаторів публічного заходу (в деяких випадках за домовленістю вони можуть бути

покладені на власників (орендарів) приміщень (територій). Передбачається, що організатори повинні і можуть передбачити всі ризики, всі можливі негативні наслідки проведення заходу та у разі їх настання нести відповідальність відповідно до чинного законодавства.

Отже, участь релігійних організацій у протидії поширенню вірусу продемонструвало, що вони аж ніяк не архаїчні і відповідають на соціальні виклики, а обмеження свободи віросповідання в умовах пандемії пов'язано з необхідністю стримування протизаконних дій, які здатні створити загрозу життю та здоров'ю значної кількості осіб.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Лукашева Е. А. Право, мораль, личность / Е. А. Лукашева; отв. ред. В. М. Чихвадзе. – М.: Наука, 1986. – 263 с.
2. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.;
3. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015

*Некіт Катерина Георгіївна,
кандидат юридичних наук, доцент,
докторант кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЩОДО МОЖЛИВОСТІ ПОЄДНАННЯ В ОДНІЙ ОСОБІ ДОВІРЧОГО ВЛАСНИКА ТА ВИГОДОНАБУВАЧА

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо стимулювання інвестиційної діяльності в Україні» від 20.09.2019 р. у Цивільному кодексі України було закріплено довірчу власність як спосіб забезпечення виконання зобов'язань. Запропоновані законодавцем зміни викликали численні дискусії у зв'язку із суперечністю правових норм та виникненням колізій між новими положеннями про довірчу власність як спосіб забезпечення виконання зобов'язань та нормами про довірче управління майном, які застосовуються до регулювання відносин довірчої власності.

Зокрема, завдяки останнім змінам, з положень українського законодавства неможливо зробити однозначний висновок, чи може довірчий власник (кредитор) одночасно виступати бенефіціарієм за договором про встановлення довірчої власності.

Адже відповідно до ст. 1033 ЦК України, не допускається можливість поєднання функцій довірчого управителя (власника) та вигодонабувача в